

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 446/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om tillsynen över hemundervisningen och ”hemundervisningsskolorna”

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 446/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Ari Koponen /saf:

Vilka åtgärder vidtar regeringen för att säkerställa att Finland inte stöder eller möjliggör grundläggande undervisning som strider mot västerländska värderingar, till exempel islamistisk eller annan radikaliserande grundläggande utbildning under förevändning av hemundervisning eller ”hemundervisningsskolor” som fungerar utan tillstånd att ordna grundläggande utbildning och

vilka åtgärder vidtar regeringen för att förhindra negativa följder av hemundervisningen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt 2 § i läropliktslagen (1214/2020) är barn som har sin vanliga vistelseort i Finland läropliktiga. Enligt 3 § i läropliktslagen finns bestämmelser om skyldigheten att fullgöra läroplikten i den grundläggande utbildningen i 26 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning (628/1998).

Enligt 26 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska läropliktiga delta i grundläggande utbildning som ordnas med stöd av den lagen eller annars förvärva kunskaper som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs. Med undervisning som ordnas i enlighet med lagen om grundläggande utbildning avses utöver den grundläggande utbildning som ordnas av kommunen bland annat sådan undervisning för vilken en registrerad sammanslutning eller stiftelse har fått tillstånd att ordna utbildning i enlighet med 7 § i lagen om grundläggande utbildning. Nästan alla läropliktiga deltar i den grundläggande utbildning som ordnas i grundskolorna.

Trots läroplikten finns det dock inget så kallat skoltvång i Finland, utan den kunskap som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs kan också erhållas på annat sätt. Läroplikten kan fullgöras som hemundervisning. Det är möjligt att ge hemundervisning och övergå till hemundervisning med vårdnadshavarens anmälan och det förutsätter inget myndighetstillstånd. Utö-

ver hemundervisning har man identifierat att en del av de läropliktiga som anmälts till hemundervisning studerar i skolform – i ”hemundervisningsskolor” som verkar utan tillstånd att ordna undervisning enligt lagen om grundläggande utbildning.

När det gäller läropliktiga i hemundervisning är utbildningsanordnaren inte skyldig att erbjuda läropliktiga läromedel, tjänster eller förmåner som en läropliktig som deltar i undervisningen har rätt till enligt undervisningslagstiftningen. Således ansvarar den läropliktiges vårdnadshavare för ordnandet av den läropliktiges studier, såsom bland annat anskaffning av läromedel. Ordnandet av hemundervisning stöds inte på samma sätt som grundläggande utbildning som ordnas enligt lagen om grundläggande utbildning.

Övergången till hemundervisning förutsätter inte myndighetstillstånd, men trots detta övervakas fullgörandet av läroplikten för en läropliktig som deltar i hemundervisning. Enligt 26 § 3 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska den kommun där den läropliktiga är bosatt övervaka den läropliktigas framsteg, om en läropliktig inte deltar i utbildning som ordnas med stöd av lagen om grundläggande utbildning. Således övervakas och följs framstegen för en läropliktig som deltar i hemundervisning upp i förhållande till målen för de läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs. Kommunen kan själv bestämma hur övervakningen ska genomföras. De flesta kommunerna fullgör sin tillsynsskyldighet enligt Utbildningsstyrelsens anvisningar så att kommunen har en övervakande lärare som bedömer den läropliktiges studieframgång.

Vårdnadshavaren till den läropliktige har en betydande roll och ett betydande ansvar i hemundervisningen. Enligt 9 § i läropliktslagen ska den läropliktiges vårdnadshavare se till att den läropliktiga fullgör läroplikten. Vårdnadshavarens övervakningsskyldighet betonas i hemundervisningen, eftersom den läropliktiges vårdnadshavare ansvarar för ordnandet av studierna, till exempel anskaffningen av läromedel och de egentliga studierna. Om vårdnadshavaren försummar sin skyldighet att övervaka att läroplikten fullgörs, kan den läropliktiges hemkommun göra en begäran om utredning av vårdnadshavaren till polisen. En vårdnadshavare som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet försummar sin skyldighet enligt 9 § att övervaka fullgörandet av läroplikten, ska enligt 22 § i läropliktslagen för försummelse av tillsyn av den läropliktiga dömas till böter. Dessutom kan försummelse av läroplikten leda till en bedömning av barnskyddsmyndigheterna om nödvändiga åtgärder enligt barnskyddslagen (417/2007).

Därmed ska den läropliktige även i hemundervisningen få de kunskaper och färdigheter som motsvarar den grundläggande utbildningens lärokurs och som anges i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som Utbildningsstyrelsen beslutat om.

Undervisnings- och kulturministeriet har identifierat att antalet barn i finländsk hemundervisning har ökat, även om antalet är litet i förhållande till antalet läropliktiga i grundskolan. Dessutom har man identifierat kommunernas varierande praxis för övervakning av hur de läropliktiga fullgör läroplikten. Deltagandet i hemundervisning har varit mycket marginellt i Finland. På grund av ökningen av hemundervisning följer undervisnings- och kulturministeriet upp vissa fenomen i anslutning till hemundervisningen och bedömer hur myndigheterna och lagstiftningen fungerar.

Helsingfors 7.1.2026

Undervisningsminister Anders Adlercreutz